

OSLO STATSADVOKATEMBETER

Justis- og beredskapsdepartementet
Politiavdelingen
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

REF.:
201000188

VÅR REF.:
2012/00569-006

DATO:
26.03.2012

HØRINGSUTTALELSE – POLITIREGISTERFORSKRIFTEN

Det vises til departementets brev av 15. februar 2012 med vedlagt høringsnotat av samme dato.

GENERELT

Det utsendte forslaget til resterende del av politiregisterforskriften er omfattende og omhandler til dels kompliserte forhold som er av stor betydning både for politiets og påtalemyndighetens oppgaveløsning og for personvernet. Oslo statsadvokatembeter vil derfor beklage at det er gitt så vidt kort høringsfrist. De instanser som kanskje har den mest verdifulle praktiske erfaring med de forhold som nå skal reguleres, vil samtidig være instanser som ofte ikke vil være i stand til å sette av ressurser til et grundig arbeid med høringsuttalelsen innen en så vidt kort høringsfrist. Oslo statsadvokatembeter er av denne grunn nødt til bare å kommentere enkelte sider ved forskriftsforslaget.

Innledningsvis vil vi påpeke at det foreslåtte ikrafttredelsestidspunktet, 1. juli 2012, er svært ugunstig. Det er flere bestemmelser i forskriften, eksempelvis § 8-4, som pålegger den behandlingsansvarlige å utarbeide retningslinjer. Iverksettelsesdato i sommerferien vil gjøre det vanskelig for politiet og påtalemyndigheten å følge opp med de nødvendige tiltak. Det er ikke bra om de etater som håndhever lover overfor andre, ikke settes i stand til selv å følge pålegg gitt i lover og forskrifter. På denne bakgrunn bør ikrafttredelsesdatoen settes til et stykke ut på høsten. For øvrig ser vi ikke bort fra at departementet også vil kunne trenge noe mer tid før nødvendige endringer i politiregisterloven er vedtatt og den endelige forskrift kan vedtas.

Generelt skal det for øvrig bemerkes at forskriftsutkastet gjennomgående har en rekke kommafeil i form av manglende komma i henhold til norske tegnsetningsregler. Disse feilene forutsettes rettet før endelig vedtakelse av forskriften.

Postadresse:
Postboks 8021 Dep.
0030 Oslo

Kontoradresse:
Universitetsgata 7
0164 Oslo

Telefon: +47 22 98 13 00
Telefaks: +47 22 98 13 31
E-post: post.oslo@statsadvokatene.no

BEHOV FOR AVKLARING AV BLS STATUS

Saksbehandlingssystemet BL er både i NOU 2003:21 og i Ot.prp. nr. 108 (2008–2009) omtalt som et register. Dette synes å stemme med den definisjon som er gitt av begrepet ”register” i lovens § 2 nr. 3.

I NOU 2003: 21 ble det foreslått at politiregisterloven ikke skulle gjelde for den enkelte straffesak, dog med enkelte unntak, jf. forslaget § 3 nr. 1. Departementet valgte å fremme et forslag med en lovttekst uten et unntak for straffesaker. På side 293 i proposisjonen heter det: ”Loven gjelder dermed for behandling av opplysninger både i og utenfor den enkelte straffesak.” I forskriftsforslaget kapitler 24 til og med 27 er det gitt regler om straffesaker. Verken i disse kapitlene eller – så vidt vi kan se – i andre kapitler er saksbehandlingssystemet/registeret BL omtalt. For Oslo statsadvokatembeter fremstår det som uklart hvorvidt blant annet reglene om tilgang til opplysninger i forskriftsforslagets kapittel 8, vil gjelde for BL. Dette spørsmålet må få sin avklaring før politiregisterloven trer i kraft.

KOMMENTARER TIL ENKELTE AV FORSKRIFTSFORSLAGETS PARAGRAFER

§ 7–3

I denne paragrafen slås det fast at opplysninger nevnt i politiregisterloven § 7 alltid er å anse som ”noens personlige forhold” og følgelig undergitt taushetsplikt etter lovens § 23. I lovens § 7 er blant annet ”nasjonal bakgrunn” angitt som en personsopplysning av særlig kategori. Oslo statsadvokatembeter kan ikke se at en slik opplysning bør være undergitt taushetsplikt. I et åpent og demokratisk samfunn bør opplysninger om for eksempel en gjerningspersons nasjonalitet ikke være av en slik karakter at den bør tilbakeholdes. Så vidt vi kan se, foreligger det ikke noen konvensjonsforpliktelser som tilsier at personers statsborgerskap eller nasjonal bakgrunn skal behandles som særlig sensitiv informasjon, jf. i den forbindelse proposisjonen punkt 4.4 hvor det gis en redegjørelse for innholdet i rammebeslutningen om personvern ved behandling av opplysninger i forbindelse med politi- og strafferettssamarbeid. Det skal også tilføyes at nasjonal bakgrunn heller ikke er betraktet som en sensitiv opplysning i personvernloven § 2.

En endring på dette punkt vil imidlertid kreve en endring av politiregisterloven § 7. Ettersom departementet i høringsnotatet foreslår en rekke mindre endringer i loven, anbefaler vi at det fremmes et endringsforslag også hva gjelder oppstillingen av særlige kategorier opplysninger i lovens § 7. Forslaget går ut på at ordene ”nasjonal eller” strykes.

§ 8–1

I paragrafen nevnes Politidirektoratet. Etter vår oppfatning er dette unødvendig idet uttrykket ”ansatte i politiet” vil innbefatte ansatte i Politidirektoratet. Dette følger av politiloven §§ 15 og 18.

Politisambandsmenn og statsadvokaten ved Eurojust i Haag har sine formelle ansettelsesforhold i Utenriksdepartementet. Disse bør derfor nevnes i forskriften. For sambandsmennenes del nevner vi at en slik løsning er skissert i proposisjonen s. 71 første spalte.

§ 8–2

Paragrafen angir til hvilke formål tilgang til opplysninger kan gis. For tilgang for ansatte i den høyere påtalemyndighet, det vil si ansatte ved statsadvokatembetene og riksadvokatembetet, antar vi at departementet mener at henvisningen til politiregisterloven § 2 nr. 13 er dekkende. Paragrafen benytter uttrykket ”politiets kriminalitetsbekjempende virksomhet”. Den høyere påtalemyndighet vil åpenbart ikke kunne sies å utføre sitt arbeid som en del av politiets virksomhet og ansatte ved

statsadvokatembetene og riksadvokatembetet kan følgelig ikke gis tilgang til nødvendige opplysninger for å utføre sitt arbeid dersom den foreslåtte ordlyd vedtas. Hvordan dette kan løses rent lovteknisk, er noe vanskelig. Muligens kan det være en løsning å lage en tilføyelse i lovens § 2 hvor man gir en definisjon av begrepet "påtalemessige formål", og så føyer dette begrepet til i § 8-2.

§ 8-4

I fjerde ledd bør det stå "embetslederen ved statsadvokatembetene istedenfor "statsadvokaten".

§ 9-6

Oslo statsadvokatembeter kan ikke se noen grunn til at enkelte offentlige organer skal navngis i paragrafen. Rent lovteknisk er det dessuten uheldig å angi navn på offentlige organer ettersom de omorganiseres og endrer navn med jevne mellomrom.

I notatet er det i tilknytning til denne paragrafen nevnt opplysninger om personell som jobber på oljeplattformer, på flyplasser eller personer som skal tilsettes i vaktvirksomhetsforetak eller innen kollektivtransport. For det første vil vi bemerke at opplysninger om den type personell heller vil være aktuelle å utlevere i medhold av § 9-7, som omhandler opplysninger til private. For det andre vil vi peke på at en slik opprømsing, uansett hvor den står, kan være uheldig idet den kan oppfattes som det ikke er nødvendig med en individuell prøving for det enkelte tilfelle.

§ 9-7

Heller ikke i denne paragrafen kan vi se at det er grunn til å trekke frem enkelte kategorier av instanser som det kan gis opplysninger til. For det første er det unødvendig, og det kan dessuten oppfattes som det skal gjelde en lavere terskel for å gi opplysninger akkurat til de private organisasjonene og foretakene som er nevnt. Riktig nok angir politiregisterloven § 31 at det kan fastsettes i forskrift blant annet hvilke private det skal være en plikt å utlevere opplysninger til. Den foreslåtte opplistingen i § 9-7 er åpenbart ikke et forsøk på å etterkomme § 31 på dette punkt, og opplistingen bør etter vår oppfatning ikke tas med. En mer generell bestemmelse som den nåværende straffeprosessloven § 61 c nr. 7 har ikke vært problematisk å anvende.

§ 9-8

Oslo statsadvokatembeter er fornøyd med at departementet ved utformingen av denne paragrafen i det vesentlige viderefører riksadvokatens rundskriv av 12. februar 1981 om meddelelser til offentligheten om straffesaker. Innholdet i rundskrivet har i praksis vist seg på en god måte å balansere de mange ofte motstridende interesser som gjør seg gjeldende for politiets og påtalemyndighetens omtale av straffesaker overfor offentligheten.

Den første setningen i paragrafen bør omformuleres slik at den blir mer forpliktende. Vi foreslår følgende formulering: "Opplysninger som utleveres til allmennheten i straffesak, skal gis i en refererende og nøktern form uten vurderende kommentarer, jf...".

Departementet ber om høringsinstansenes syn på om reglene for utlevering av dommer og det som skal gis av regler om utlevering av forelegg, bør harmoniseres. Oslo statsadvokatembeter kan ikke se at det skulle være noen grunn til å likestille dommer og forelegg i denne sammenheng. I høringsnotatet er to forhold som taler mot en slik likestilling trukket frem. For det første er rettsaker stort sett offentlige og følgelig er det en naturlig konsekvens at dommene i større grad enn forelegg gjøres offentlig. For det andre foretrekker mange å vedta forelegg nettopp for å unngå

offentlighet. Slik vi ser det, er dette helt legitimt. På den annen side er det åpenbart et behov for at forelegg i en viss utrekning gjøres kjent for allmennheten i gitte tilfelle. Ivaretakelsen av allmennprevensjonen gjør det nødvendig å la offentligheten få innsyn i en del forelegg. Det er i dag en mangel at dette ikke er regulert i påtaleinstruksen eller annet sted. Vi ser det derfor som positivt at utlevering av opplysninger om forelegg nå foreslås regelfestet. For ivaretakelsen av allmennprevensjonen er det et åpenbart alternativ at offentliggjøring finner sted uten opplysninger som gjør at personer – enten siktede eller fornærmede – kan identifiseres. Dette bør forsøkes tatt med i den aktuelle paragrafen. Den foreslåtte setningen om forelegg bør dessuten omformuleres noe. Det tar seg ikke godt ut å skrive om at sensitive opplysninger som gjerningsbeskrivelsen ”er egnet til å avsløre”. Det bør heller stå: ”... hva saken gjelder og hvilke sensitive opplysninger gjerningsbeskrivelsen inneholder.”

Av høringsnotatet fremgår det at saksbehandlingsregler er utelatt idet det vises til at saksbehandlingsregler følger av kapittel 11. I paragrafens utkast er det vist til kapittel 11 og at kapitlet gjelder så lang det passer. Etter vår mening er reglene i kapittel 11 fullstendig uegnet til å regulere politiets og påtalemyndighetens utlevering av opplysninger fra straffesaker. Ifølge § 11–2 er det i utgangspunktet den ”behandlingsansvarlige”, jf. forskriftutkastets § 2–1, som skal beslutte utlevering av opplysninger i den enkelte straffesak. Dette ville i praksis bety at statsadvokater og den enkelte påtaleansvarlige i politiet ikke lenger skulle kunne gi opplysninger om saker de selv har ansvaret for. Dette kan åpenbart ikke være departementets mening. Oslo statsadvokatembeter foreslår derfor at det i forskriften inntas bestemmelser med slikt innhold som man finner i riksadvokatens rundskriv kap. IV punkt 8 og 9.

§ 9–9

Formuleringen ”til utlandet” bør erstattes med ”til utenlandske myndigheter”. For øvrig gjør vi oppmerksom på at det er en skrivefeil i siste setning.

§ 10–10

Paragrafen er i det vesentlige en videreføring av påtaleinstruksen § 5–7. Det gammelmodige uttrykket ”rikets krigsmakt” bør erstattes med ”det militære forsvaret”.

§ 10–14

På tross av en omfattende rapporteringsplikt etter påtaleinstruksen § 5–3, er det vårt inntrykk at det i dag er en betydelig underrapportering til Utlendingsdirektoratet. Av pedagogiske grunner bør nok påtalemyndighetens utleveringsplikter gjengis i forskriften utover hva som foreslås i utkastet. Og selv om det skulle være slik at utlendingsmyndighetene har fått opplysninger fra politiet om at en utlending som har en sak til behandling har en uavgjort straffesak, bør påtalemyndigheten av eget tiltak følge opp med supplerende opplysninger når det foreligger en dom i straffesaken. Departementet anmodes om å vurdere å ta inn en bestemmelse om en slik plikt. En slik automatisk oversendelse vil trolig medføre en raskere og bedre behandling av utlendingssaken.

§ 25–3

Vi har bare to mindre påpekninger av feil i denne paragrafen: Et ”jf.” er uteglemt foran ”påtaleinstruksen kapittel 14” i fjerde linje. Forsvarets Overkommando eksisterer ikke lenger og en antar at rett arkiveringssted må være Forsvarsdepartementet

§ 52-5

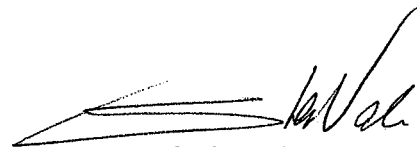
Paragrafen står i kapitlet om trafikkdata i straffesak. Utkastet til § 52-5 innebærer en antakeligvis ikke tilsiktet begrensning i adgangen til å sammenligne opplysninger fra to saker for eventuelt å avdekke om det kan være samme gjerningsmann i to saker. I eksempelvis voldtektssaker og ranssaker kan en sammenligning være helt avgjørende for oppklaring. Paragrafen må derfor få en annen utforming.

AVSLUTTENDE KOMMENTAR

Som nevnt har Oslo statsadvokatembeter ikke hatt anledning til å vurdere alle paragrafene i det meget omfattende forslaget. Vi håper imidlertid at vi med våre bemerkninger har bidratt til at forskriften kan bli så god som mulig. Avslutningsvis gjentar vi vårt sterke ønske om at ikrafttredelsesdatoen settes til et stykke ut på høsten 2012.

Jørn Maurud
førstestatsadvokat

Stein Vale
statsadvokat

Kopi: Riksadvokaten